

CON DU'Ò'NG

PHÚC TỘI

của HOANG-ĐAT

Chữ Hán: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

Chữ Hán: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

Chữ Hán: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

Chữ Hán: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

Chữ Hán: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

Chữ Hán: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

Chữ Hán: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

Chữ Hán: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

Chữ Hán: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

Chữ Hán: Hoàng Đát

Chữ Nôm: Hoàng Đát

160 Indoch.
Pièce 907

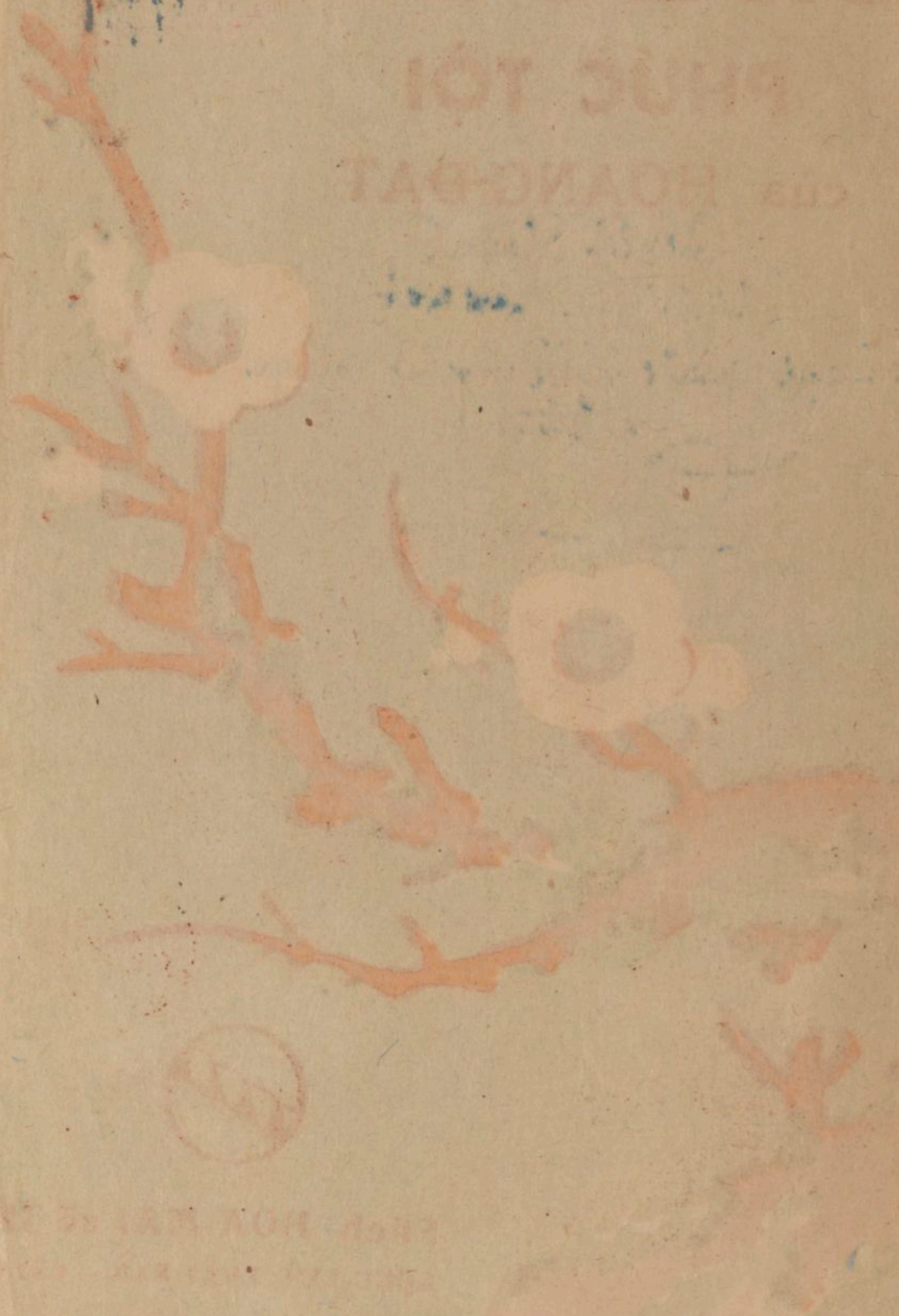
Sách HOA-MAI số 12

CÔNG-LỰC XUẤT BẢN - GS10

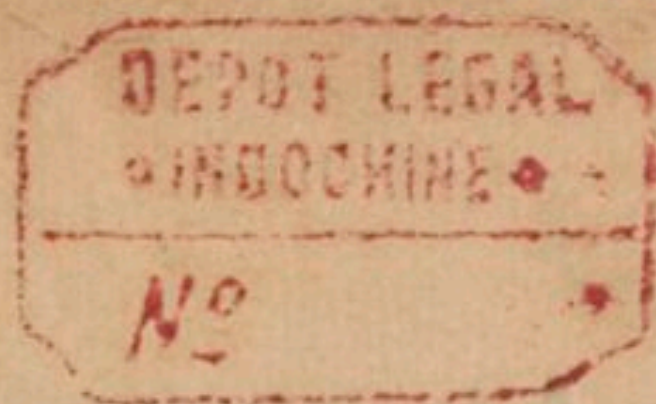
TOY DUONG

PHUC TOI

CUA HOANG-BAT

TOY DUONG

CON ĐƯỜNG

PHÚC TỘI

PHẦN THỨ NHẤT

I. — Lão già điên thành Thăng-Long

Ít lâu nay, người ta thường thấy lảng vảng miền Cầu Gổ một ông cụ già đầu tóc bạc phơ. Cụ già ấy ở đâu xa lại không rõ, hàng ngày chống gậy đi thất tha thất thểu trên con đường men bờ sông Hồng-Hà đến ô Yên-phụ. Người cụ gầy khẳng, gầy khêu, quần áo cụ rách tả-tơi, vai cụ đeo một cái dây vải nâu như những dây vải ta thường thấy các người hành khất đeo; từng ấy hừ đủ khiến cho mọi người đồ rằng cụ là một lão ăn mày ở một nơi nào lạc tới thành Thăng-Long. Lại một đễu, lão ăn mày của chúng ta không hề ngửa tay xin tiền ai bao giờ cả. Cụ đang đi, thương dừng lại ngắm nghía khách qua đường. Có nhiều người ái ngại, thương hại cụ già nua và tưởng cụ ngượng ngùng không dám hỏi xin tiền mình, liền móc túi lấy những đồng kẽm ra cho. Nhưng lão ăn mày không nhận chỉ lắc đầu rồi lủi đi.

Cử chỉ kỳ khôi của cụ làm nhiều người khó chịu vô cùng. Họ cho cụ dở hơi, nên không thêm để ý nữa. Nhưng có một bọn trẻ con độc ác thấy cụ đầu, vội kéo nhau đến chòng ghẹo. Chúng lấy gạch đá ném cụ, gọi cụ là lão già điên thành Thăng-Long. Nhiều người thấy lũ trẻ con táo bạo làm dữ mà ông cụ vẫn thản nhiên đi, coi thường những gạch đá chúng ném vào người lấy làm lạ vô cùng.

Vài bà già vốn hay tin nhảm, đồn ngay cụ là một vị Phật hiện xuống trần. Gia dĩ, thừa ấy, Phật hường hiện xuống nhân-gian là thường, già làm những người hành khất đi lang thang khắp mọi nơi để thử thách lòng người, ban phúc cho những ai hiền lành, tử tế, và trừng-trị những kẻ bất-nhân, bạc-ác.

— Đích Phật rồi!

Các bà kháo nhau như vậy và tranh nhau đến trước lão ăn mày chấp tay kêu cầu:

— Lạy Phật, Phật ban phúc cho đệ-tử!

Lão ăn mày thấy vậy bất giác cười sằng-sắc rồi thản-nhiên bước đi.

Nhưng bỗng lão giật mình. Một thằng bé táo-bạo đã ra lúc lão vô ý cướp lấy cái tay nải của lão ù té chạy mất rồi lũ trẻ cùng đi với nó reo hò ầm-ỹ:

— A ! A ! Lão điên thành Thằng-Long mất đấy rồi !

Ai nấy đều tưởng lão điên sẽ đuổi thằng bé hỗn-hào ăn cướp rọ. Nhưng không, lão điên chỉ đứng nguyên một chỗ mà dơ tay chỉ thằng bé quát :

— Nghiệt-chương, chạy đi đâu...

Thằng bé tự-nhiên thấy chân như chôn chặt xuống đất, không bước được nữa. Nó hãi sợ lay van rồi-rít :

— Lạy cụ, cụ tha cho con...

Cụ già liền thông thả bước lại gần nó rồi dịu dàng nói :

— Con hãy nhìn vào đây...

Thằng bé tuy sợ nhưng vốn tò mò, liền đánh bạo nhìn vào trong tay nải. Mặt nó bỗng tái xanh lại. Thì ra nó đã nhìn thấy một lưỡi bảo kiếm sáng ngời và một cái biển gỗ nhỏ khắc một giòng chữ đỏ : *Thích-ca mẫu-ni phật, thế-thiên hành-đạo trừ gian giết ác.*

Đề mặc thằng bé hãi hùng đứng trơ ra đó, lão điên lại đeo tay nải lên vai đi về mạn Cầu Gỗ, thông thả đi như một nhà thi-sĩ đi tìm ý thơ.

Một lão thầy tướng giỏi

Hôm ấy nhằm ngày phiên chợ Bưởi. Đang lúc mọi người ồn-ao, mải mua bán, nhộn nhịp bỗng lão ăn mày kỳ lạ ở đâu đi tới. Lũ trẻ con, vỗ tay reo ầm lên:

-- Lão điên thành Thăng-Long đã lại!

Lão điên ngày hôm nay, ăn mặc sạch sẽ vô cùng. Cụ đầu chít một cái khăn lụa bạch, mình vận một chiếc áo mùi tam-giang, quần cụ bằng nhiều đỏ, cái tay nải nâu rách rưới cụ vẫn thường đeo nay đã có cái khác mới hơn thế vào, bằng nhiều vàng. Lão điên với bộ quần áo lịch sự, có vẻ một nhà phú-bộ, một cụ viên-ngoại dạo cảnh xem chợ. Theo hầu cụ, có một tiểu đồng mặc áo vải xanh, trái đào phất-phơ rủ xuống khuôn mặt xinh-xinh có đôi mắt đen láy. Không biết cụ kiếm đâu được thằng be đáng yêu quá!

Thấy dưới gốc cây bàng gần đó, có một hàng quán dựng lên, lão điên liền thông-dong bước lại. Lão ngồi xuống ghế nhà hàng, thằng tiểu-dồng chấp tay đứng hầu phía sau.

Cô hàng thấy khách phong-lưu, liền đón-đá chào:

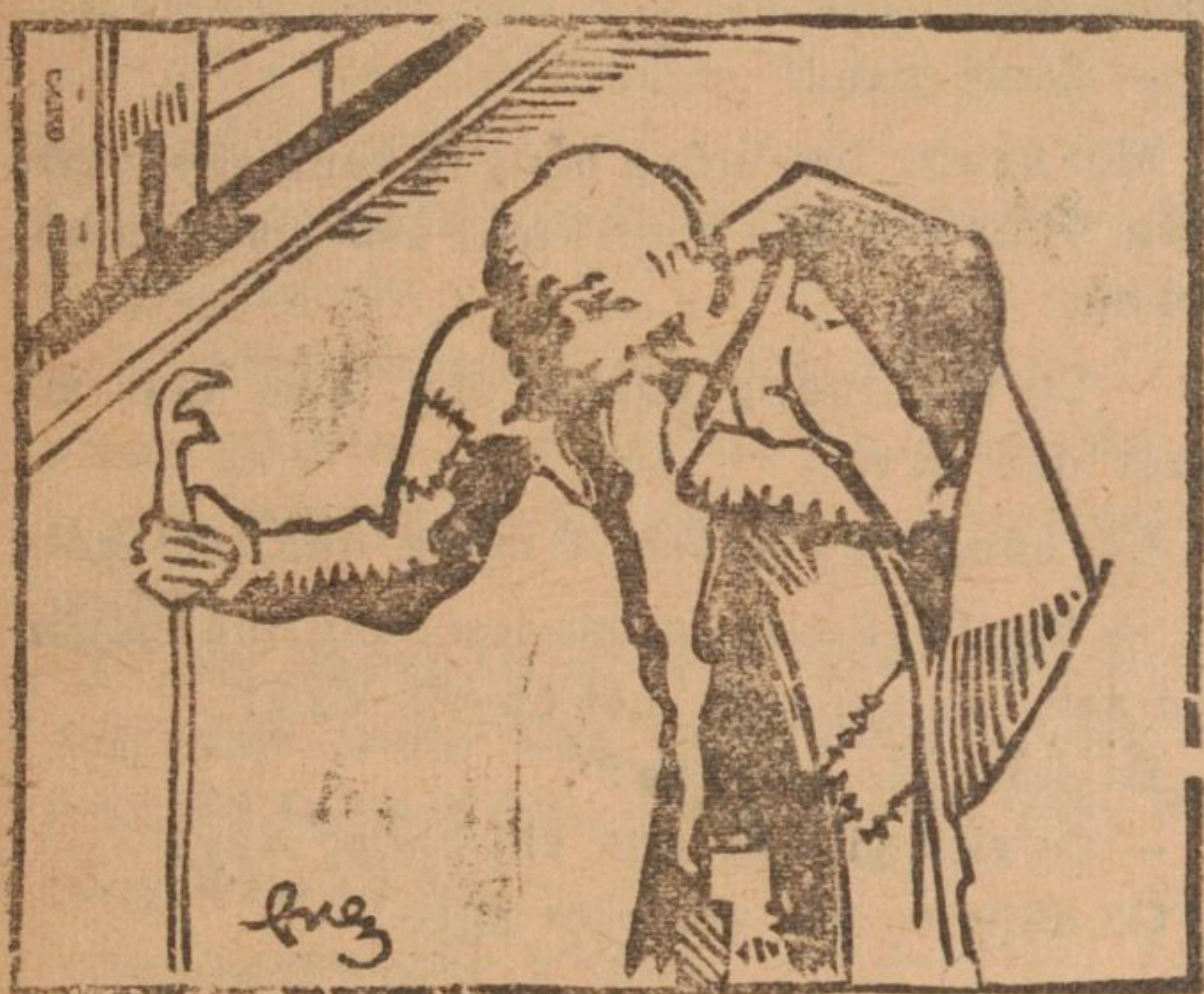
— Quý khách mua gì xin cho biết. Nhà hàng có rượu, có chè đường, bánh gai, đủ cả.

Trong khi cô hàng mời khách, lũ trẻ đã kéo đến, vòng trong, vòng ngoài, vây lấy lão già Diên. Chúng reo hò, chỉ chỗ:

— Lão diên thành Thăng-Long đó!

Thấy thằng uều-dồng xinh-xắn, cô hàng tươi cười hỏi nó:

— Em uống nước không?

Thằng bé lắc đầu đáp gọn thơn-lớn:

-- Không.

-- Chủ em ở trang nào thế? Đình-ninh rằng người khách vừa rồi là một vị viên-ngoại nào đó, cô hàng lại hỏi chuyện thằng bé.

-- Thằng bé đáp: chủ tôi ở một túp lều miền

Cầu-gỗ.

-- Ô hay, chủ em như chị xem, giàu có kia mà, thế chủ em làm nghề gì vậy.

-- Chủ tôi xem tướng.

Lão già điên là một người thầy tướng! Những người, phần nhiều là trẻ con, từ nãy đến giờ vẫn chú ý nghe cô hàng hỏi chuyện thẳng bẻ, bỗng reo lên:

-- Có lý nào!

Một người lực-lưỡng bỗng rẽ vòng vây, bước vào. Hắn tiến đến trước mặt lão già điên bô-bô nói:

-- Cụ xem tướng phải không. Xem cho mỡ một quẻ nào.

Cô hàng thấy khách lỗ-mãng quá, vội nói:

-- Bác Ba-Rỗ làm gì mà lớn tiếng thế! Muốn cụ xem tướng, phải nói ôn-lờn chứ!

Ba-Rỗ quắc mắt lên:

— Có việc gì đến nhà chị không đấy?

Cô hàng sợ hãi vội ngọt ngào:

— Lại rượu say rồi.

— Say gì mà say, sáng nay mới nể có một chai chưa đủ. Còn rượu đấy không?

Ba-Rỗ, [†]hỏi xong, ngồi xếp ngay xuống ghế đối diện lão già điên,

— Nay thế cụ có định xem tướng cho mỡ không

nào?

Lão già điên quay lại nhìn chăm-chập vào mặt người khách hàng dữ-tợn rồi lắc đầu, khẽ lăm-băm:

— Khốn-nạn! khốn-nạn!

Lũ trẻ đứng ngoài thấy vậy đều reo lên:

— A! a lão điên thành Thăng-Long xem tướng giỏi vô cùng!

Ba Rỗ tức giận cực-điểm, dẫn từng tiếng hỏi lại một lần nữa:

— Tướng ta ra sao nào, lão già kia!

Lão già điên bỗng nghiêm giọng trả lời:

-- Tướng anh ấy à, anh chỉ là một thằng ăn cướp!

Ba Rỗ, nguyên là một tay du-côn, đầu trộm, đuôi cướp, trong lòng không kiêng nể một ai, thấy lão ăn mày đoán trúng hãi sợ quá, mặt bỗng tái xanh lại.

— Ông lão đoán tài quá!

Vài ba người đứng ngoài xem biết rõ lai lịch Ba Rỗ, khẽ thăm thì bảo nhau như vậy.

Ba Rỗ quát lên:

— Lão đoán láo!

Vẫn thản-nhiên như thường, lão già điên từ-từ nói:

— Lão không đoán sai cho ai bao giờ cả. Từ

xưa đến nay anh đã làm nhiều điều phi-pháp. Anh làm càn ngay từ thuở còn bé tí. Đây, ta nói rõ cho anh biết: Năm lên bảy, đã ăn cắp vật. Năm mười hai, anh gầy ngã một đứa trẻ lên tám xuống ao, để cướp lấy đôi khuyên vàng của nó. Năm mười tám, anh đánh chết một người phu tuần, vì hắn đã bắt gặp anh cắt trộm lúa, và bây giờ anh định giết ta, có phải thế không?

Lão già điên nói luôn một hồi. Bao nhiêu những điều bí-mật của Ba Rỗ, lão biết hết. Và ghê-gớm chưa, Ba-Rỗ vừa có ý định giết chết lão, vì thấy lão ăn mặc lịch-sự, tưởng là một nhà phú hộ, có nhiều tiền trong người, lão cũng ta biết nốt.

Ba Rỗ biết không thể giấu được, vội rút trong người ra một con dao đâm hoa lên, dí vào cổ lão già điên.

— Lão là ai mà biết được rõ sự bí-mật của ta thế. Lão có sợ lưỡi dao bên này không?

— Ta là ai? Người muốn biết hãy nhìn xem trong tay tôi này đã!

Ba-Rỗ vừa cúi nhìn hãy lưỡi bảo-kiếm sáng-loáng ở trong với giòng chữ nho trên cái biển gỗ. Ba-Rỗ bỗng hoảng-hốt, vứt lưỡi dao găm của mình đi, quỳ rạp xuống đất:

— Lạy ngài thứ tội cho con.

CON DƯƠNG PHÚC TÔI

Một người đứng ngoài thấy cử-chỉ Ba-Rỗ lạ lùng như vậy, khẽ làm bầm:

-- Là chưa!

Không thêm đề ý đến Ba Rỗ lão già điên ung dung với cái điệu cây rít một hơi dài, rồi đưa mắt ngắm qua một lượt bọn người hiếu kỳ đứng vòng quanh. Cụ bỗng đề ý đến một chàng thiếu-niên đang ngấp-nghe bên ngoài.

-- Cái anh mặc áo trắng kia! Lại đây ta hỏi! Thiếu niên có lẽ là một người quen thuộc ở vùng này và đã gây được cảm tình của dân làng Bưởi thì phải, cho nên cụ già vừa gọi, mọi người đã reo ầm lên:

-- Anh Tú-Vân! cụ gọi đấy.

Tú-Vân thong-dong bước lại gần lão già điên. Đó là một chàng thư-sinh, chít khăn chỉnh-tề, vận áo dài trắng, quần lụa bạch. Khuôn mặt anh đầy đặn và trắng trẻo như con gái, đôi mắt anh nhanh nhẹn và tinh anh, biểu hiệu sự thông-minh.

Tú-Vân chỉ là một thầy tú nghèo sác, nhưng rất giàu lòng từ-thiện. Anh thường hay cứu giúp kẻ nghèo người khổ. Một lần, anh đã bán cả một pho sách cò rất quý để lấy tiền cứu mang gia-đình một người thợ rèn bị cháy nhà, không nơi nương tựa. Cử chỉ hào-hiệp và đáng

khen của chàng đã làm cho bao người phải cảm-phục. Vì vậy nội người trong làng Bưởi ai ai cũng đều biết Tú Vân và mến chàng.

Lão già điên gọi Tú Vân lại gần mình rồi chăm chú nhìn vào mặt anh.

Tú Vân lễ phép hỏi:

-- Thưa cụ, cụ xem tướng văn-sinh sau này có làm nên trò-trống gì được không?

Ngắm nghía chán, lão già điên gật gù, lầm bầm một mình:

-- Khá lắm! khá lắm! chẳng lẽ nghìn người lại không có một người phúc-hậu ở nhân-gian này ư?

Đoạn lão rũ áo, đứng dậy, thung-dung bước đi, tên tiểu-dồng xinh-xắn lẻo đẻo theo hầu. Hai thầy trò đi về mạn Yên-phụ để mặc đám người ngo-ngác bàn-tán xì-xào.

Ba Rõ lúc này mới hoàn hồn đứng dậy nói với mọi người:

-- Các bác có biết ai vừa rồi đấy không?

Ba Rõ ngừng nói lặng yên một phút, dương mắt đặc chí, nhìn mọi người đang nín thở, chờ đợi câu trả lời của hắn, rồi buông xõa:

-- Phật đấy! Đức phật mẫu-ni đấy!

Ba Rõ nhắc lại câu «Đức phật Mẫu-ni» một cách rất kính-cẩn.

-- Thảo nào mà tôi cứ ngờ-ngợ.

-- Trông ông e có vẻ thần-tiên lắm!

-- Hoài của, giá tôi biết trước, tôi cầu phúc ngài ngay. Trăm năm mới có một lần, có lẽ tôi phúc bạc, nên phật ở ngay trước mắt mà không biết.

Mỗi người nói một lời, tự nhiên ồ-ào ầm-ỹ cả lên.

Nhiều người tâm tính vốn tham lam vội vã chạy theo lão già điên để cầu phúc. Nhưng lão già điên và hàng tiểu-đồng đi nhanh lạ thường, phút chốc không còn ai trông thấy đâu nữa.

..

Những nỗi lo sợ của Ba Rõ

Đêm hôm ấy về nhà, Ba-Rõ chần-chọc mãi không ngủ được. Con người độc ác ấy xưa nay chưa từng biết hối-hận là gì, nay bỗng thấy lương tâm cắn rứt, khờ sở quá chừng. Hồi tưởng tới lúc nhìn thấy trong tay nải của lão già điên, lưới bảo kiếm sáng loáng, Ba-Rõ tự nhiên thấy rợn cả người. Hắn vội đưa tay lên cổ, nhìn cử chỉ đó, ta đủ hiểu hắn sợ chết vô cùng.

Không biết nghĩ ngợi thế nào, đang nửa đêm, Ba-Rõ bỗng tung chăn, ngồi dậy, đánh thức vợ:

-- Con mẹ mày, có dậy hay không, tao sẵn

chết rồi đó.

Vợ hắn đã biết chuyện sáng ngày, mắt nhắm mắt mở nói :

-- Ai bảo cứ ác nghiệt mãi vào !

Bị vợ dạy nghề, Ba-Rỗ nổi hung :

-- À mày chửi tao đấy phải không ? Tao sắp chết mà mày còn không thương.

Thấy Ba-Rỗ nói thảm-hại làm vậy, chị vợ thương tình bảo chồng :

-- Làm gì mà rồi rít lên thế ! Chết thế nào được.

-- Thế mày không biết sáng ngày tao định giết đức Phật à ? Khốn nạn tao có ngờ đâu ! tao đã xúc phạm tới Ngài, thế nào Ngài cũng làm tao chết mất !

Ba Rỗ tuy là đầu trộm đuôi cướp, làm ra tào bạo vô cùng nhưng tính vốn hèn nhát, lúc này sợ chết, cuống-cuồng rối-rít, cử chỉ trông rất là buồn cười. Hắn luôn miệng nhắc đi nhắc lại câu :

-- Tao chết mất mẹ thằng Bình ơi !

Suốt đêm hôm ấy, Ba Rỗ hết thở ngắn lại than dài lo chết.

Sáng hôm sau, mới tờ mờ sáng, Ba Rỗ đã khấn áo chỉnh tề ra đi tìm Phật để xám hối.

Vừa đến Cầu-Gỗ, Ba Rỗ đã gặp lão ăn mày

điên xem tướng cho hần hôm qua, ngồi ở dưới gốc một cây đề cổ thụ cành lá rườm-rà. Ba Rỗ vội-vã chạy lại quỳ rạp xuống lạy:

-- Thưa Ngài, con biết tội con hôm qua lắm rồi. Xin ngài đánh chửi đại xá cho con.

Lão ăn mày điên nhận ra Ba Rỗ, lắc đầu, không nói gì cả.

Ba Rỗ vẫn quỳ rạp lạy van kêu cầu mãi:

-- Lạy ngài, ngài xá tội cho con lần đầu, con sẽ xin cải tà quy chính từ đây.

Lão ăn mày điên thấy Ba Rỗ, quỳ rạp mãi sợ mọi người đi đường để ý, liền ra hiệu cho Ba Rỗ đứng dậy:

-- Ngài tha cho con?

Ba Rỗ hỏi lại lão ăn mày điên, và khi thấy cụ gật đầu ưng thuận, hần sung sướng quá thở đánh phào một cái, khoan khoái tựa như vừa trút được gánh nặng bên mình. Hần rồi-rit cảm ơn mãi lão già và chấp tay vái lấy vái để. Và lòng tham muốn của hần bây giờ lại bỗng bột nổi lên; thay cho những nỗi lo sợ vừa rồi.

— Lạy ngài ban phúc cho nhà cháu!

Ba Rỗ lại quỳ xuống trước mặt cụ già kêu cầu.

— Nghiệt súc! người còn muốn gì nữa?

Hai mắt cụ già bỗng sáng quắc, chăm chú nhìn vào mặt Ba Rỗ. Gã du-côn cảm thấy lạnh

cả người, hấn sợ hãi quá, cúi mặt xuống không dám nhìn lên nữa.

Như thương hại hấn, cụ già dịu giọng lại, từ từ nói:

— Người muốn ta ban phúc ư? Khốn nạn! người không chịu suy xét gì cả. Suốt đời người ăn trộm, ăn cướp, hà hiếp người ta, làm nhiều điều ác nghiệt, người lại còn muốn ta thương tình người hay sao?

Ba Rỗ xấu hổ và hãi-hùng quá, gục đầu xuống đất nín thở... Phút sau, không thấy cụ nói nữa, hấn mới dám đánh bạo liếc mắt nhìn lên, bỗng ngạc nhiên vô cùng; lão già đã biến đâu mất rồi, ở chỗ cụ ngồi trước, Ba Rỗ thấy lóng lánh hai đỉnh vàng. Vốn tính tham lam, Ba Rỗ nhanh như cắt chạy đến vồ ngay lấy của, giắt vào người.

Khi thấy chồng về, vợ Ba Rỗ đứng đợi trước cửa nhà đã lâu đơn đả hỏi:

— Thế nào? thầy nó đi có được việc gì không?

Ba Rỗ tươi cười đáp:

— Khá lắm! khá lắm!

Rồi hấn gọi vợ vào trong nhà, kể chuyện vừa xảy ra cho vợ hay.

— Đức phật đã tha cho ta, và đây, ngài lại cho ta hai đỉnh vàng nữa.

Ba Rõ móc túi lấy hai đĩnh vàng đưa cho vợ xem, vì thấy vợ nghi ngờ, có vẻ không tin lời mình nói :

— Thích quá nhỉ ! Nhà ta giàu to đến nơi rồi !

Chị vợ reo lên, cầm lấy đĩnh vàng ngăm ngăm hớn hỏ như trẻ con bắt được tiền.

— Nay thấy nò, có chữ gì thích trên đĩnh vàng đây này .

Thấy vợ nói thế, Ba Rõ vội vã chạy lại, giăng lấy đĩnh vàng :

Đâu ? đưa tao xem nào !

Ba Rõ vốn biết qua loa mặt chữ, vì trước đã thụ giáo hai tháng trời thầy đồ Chén trong làng, nên chẳng khó nhọc gì đọc được ngay.

Mỗi đĩnh vàng đều có thích một chữ Ác, viết theo lối chữ triện rất là vuông vắn mạnh mẽ. Ba Rõ đọc xong, ngạc nhiên quá, không hiểu tý gì cả. Chẳng cứ Ba Rõ, bất cứ ai, vị tất đã hiểu ý nghĩa chữ đó.

Đức Phật thích chữ ác trên đĩnh vàng có nghĩa ý gì đây ? Ba Rõ suy nghĩ mãi, tìm câu trả lời mà không được. Phải chăng là Phật khuyên Ba Rõ nên cải tà quy chính từ nay ? Phải chăng là Phật thấy Ba Rõ tàn ác bất nhân, sắp trừng phạt Ba Rõ đây ? Lễ thứ hai có lẽ đúng hơn thì phải vì Ba Rõ, như những kẻ

làm càn khác, bao giờ cũng nghĩ tới những sự oan gia nghiệt chướng.

Một phen nữa, gã du thủ, du thực của chúng ta, lại bị những ý-tưởng ghê-gớm đến ám-ảnh. Hắn lo sợ Phật sẽ trừng phạt hắn. Mà không biết. Phật trừng phạt hắn bằng cách nào đây? Chao ôi, hắn lo sợ quá. Thà rằng Phật cứ vật cổ hắn chết ngay còn hơn là để hắn sống với những nỗi hãi hùng thắc mắc, biết mà không thể nào tránh được. Trong một lúc lòng bị kích thích quá mạnh, Ba-Rô bỗng trở nên không biết sợ là gì nữa. Hắn găm lên tự an-ủi:

— Chết thế nào được! Ta chỉ sợ hãi, sợ huyền.

Đoạn hắn cười lên khanh-khách, tiếng cười nghe rợn người, làm vợ hắn sợ hãi tưởng chừng mình hóa điên.

Con người xấu số

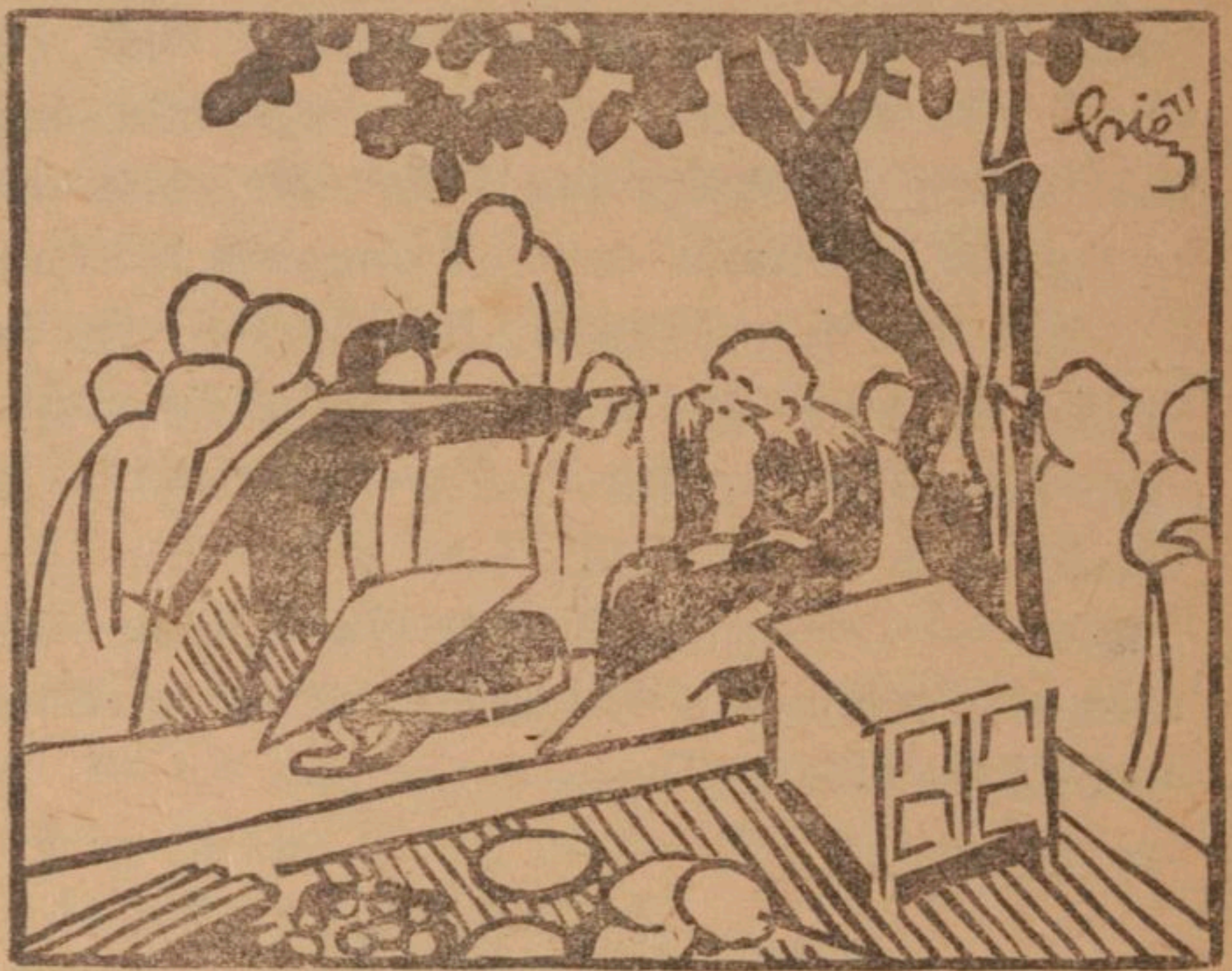
Sáng nay, Tú Vân, đang ngồi trước án ngâm thơ, bỗng có tiếng người đặng bặng sau nhà. Tú Vân vội quay lại và khẽ reo lên một tiếng ngạc nhiên, khi nhận ra lão già điên xem tướng cho thầy hôm vừa đây, đứng thập thò ngoài cửa.

Cụ gia nhân Tú Vân mỉm cười;

— Kia tú-sĩ hãy ngâm thơ đi chứ! Chà! giọng tú-sĩ thanh quá, mà thơ tú-sĩ ngâm hay vô cùng!

— Văn sinh đâu được xứng lời cụ quá khen đó?

Tú Vân nhũn nhặn trả lời, rồi mời lão già điên vào trong nhà. Lão già đưa mắt nhìn qua gian

phòng một lượt rồi hỏi:

— Tú sĩ nghèo lắm nhỉ!

— Cụ trông đó đủ biết.

Tú-Vân lại chỉ mấy chồng sách nát tiếp:

— Cả gia tài của văn-sinh là pho sách này! Văn sinh tuy nghèo, nhưng có thể tự hào rằng văn sinh có một bộ sách quý nhất đời nay

không đâu có!

Ta nghe nói tú-sĩ đã có lần bán một pho sách kia mà.

Thấy lão già điên hỏi thế, Tú-Vân bỗng đỏ bừng mặt.

Cụ già lại tiếp:

— Tú-sĩ bán sách để cứu một người phải không? Tú-sĩ phúc đức quá nhỉ! Ta đã đi khắp kẻ chợ, thôn quê, nhưng chưa ai có lòng tốt như tú-sĩ. Ai ai cũng khiến ta chếp miệng chê khốn nạn. Riêng có tú-sĩ mới làm ta hài lòng mà thôi. Ta nói thật cho tú-sĩ biết, ta là Phật đây. Tú-sĩ muốn gì cứ nói.

— Xin Ngài ban ơn cho vãn-sinh suốt đời được an-nhàn-thảnh-thơi tâm-trí, vãn-sinh không còn ao-rước gì hơn nữa!

Lão già điên thấy Tú-Vân trả lời như vậy reo lên:

— Tú-sĩ làm ta cảm-phục quá, Tú-sĩ không màng danh lợi, cũng không hám tiền tài, ta thực chưa thấy ai như tú-sĩ cả! Thôi, tú-sĩ ở lại, ta đi đây!

Nói đoạn, ông lão đẩy cửa ra đi, Tú-Vân vội vàng theo gót nhưng ra đến cửa, Tú-Vân chẳng thấy ông lão đâu cả.

Một luồng gió lạnh ở đâu bỗng ủa tới, tự-nhiên

Tú Vân xây xẩm mặt mày, nằm lẩn quay xuống đất. Tú Vân mơ mơ màng màng thấy một người đang đạp đường bụi mặc áo nhung đỏ, đầu đội mũ cánh chồn, có lẽ là một vị quan nào đến lui dạy.

— Tú sĩ mau theo ta!

Tú Vân theo vị quan nọ (ta cứ gọi thế cho tiện) đi qua những khu vườn bát ngát, trong toàn đào và cúc, một hồi lâu tới trước một cung-điện nguy nga. Vị quan bảo Tú Vân:

— Đây là thiên-đình. Hôm nay ở đây hội họp chư thần, có Ngọc-Hoàng chủ tọa.

Tú Vân và vị quan vào tới trong triều, đã thấy đông đủ bách thần đứng sắp hàng hai bên tả hữu, triều bái Ngọc-Hoàng thượng-đế, ngự trên ngai vàng trạm rồng rực rỡ.

Tú Vân và vị quan nọ đều phủ phục trước sân rồng lam tể. Ngọc-Hoàng thượng đế thấy có người lạ liền phán hỏi:

— Người nào đó?

Quan Nam-Tào bước ra quỳ tâu:

— Muôn tâu bệ-hạ, đó là Thái-bạch kim-tinh, người đã bị Bệ-hạ phạt đầy xuống trần 120 năm cá thây, một hạn 21 năm và một hạn 99 năm, Hắc đã ở dưới trần hết một hạn đầu, nay trở về phục mệnh đợi bệ-hạ đầy đi nơi khác.

— 21 năm nay ở dưới trần hẩn làm gì ?

— Muôn tâu bệ-hạ hẩn làm nho-sĩ, hẩn đọc sách thánh-hiền, ăn ở rất mực hiền đức, lại hay cứu mang kẻ nghèo khó.

— Ta xem người nói đủ biết là hẩn đã ăn năn tội lỗi. Tình hẩn kẻ cũng đáng thương, người khá tìm xem có nơi nào tốt cho hẩn đầu thai xuống trần lần này được sung sướng an nhàn.

— Quan Tuần-phủ Đỗ - Thúc - Bình hiện giờ không có con trai nối dõi tông-đương, phu-nhân lại ngày ngày trai giới, thành tâm cầu khấn, vậy xin bệ-hạ cho Thái-Bạch Kim-Tinh xuống trần đầu thai vào giòng-giới đó. Thần tự nghĩ không còn nơi nào hơn nữa. Kim-Tinh sau này sẽ lại làm phò mã đất Việt.

— Khanh nói rất hợp ý ta.

Ngọc Hoàng thượng-đế phán xong, truyền chỉ bãi triều. Các quan cũng lục-tục ra về, vị quan nọ liền kéo Tú-Vân trở dậy, sẽ nói :

— Ta có lời mừng Tú sĩ nay mai sẽ được làm phò mã đất Việt. Tú-vân còn đương ngạc-lạ-lúng, thì đã bị vị quan nọ xô mạnh một cái, ngã lăn xuống đất. Đau quá. Tú-Vân kêu thét lên một tiếng lớn, bỗng giật mình tỉnh giấc.

Tú-Vân thấy mình vẫn ở trên giường, và bao nhiêu người xúm-xít quanh mình, toan những

người trong làng quen thuộc cả.

— Ủi chao ôi, đau quá đi mất thôi !

Tú-Vân cố duỗi chân không được, tứ chi bải-hoải, khắp người mỏi như dầm, các khớp xương tựa-hồ muốn rời ra. Anh vừa kêu xong, bao nhiêu người có mặt tại đó bỗng reo ầm lên cả một lượt :

— À ! tỉnh rồi !

Thấy Tú-Vân ngạc nhiên bờ ngõ đưa mắt nhìn mọi người không hiểu, một cụ già liền cúi xuống bên chàng phều phào nói :

-- Khốn nạn ! anh bị gió nằm ngất đi, bên xó cửa không biết tự bao giờ. Ấy cũng may mà lão vô tình vào chơi lại gặp mới gọi người đến khiêng anh lên giường, kẻ giặt tóc mai, người lúi tóc gáy, bóp gừng, xoa rượu cho anh, làm đủ hết cách mà anh vẫn không tỉnh. Lão đã gần thất vọng thì anh tự nhiên kêu thét lên. Thật nhà anh bầy còn đại hồng phúc đó...

Tú-Vân gượng-gạo nói :

— Cháu xin cảm ơn cụ và các ông, các bà đã có lòng tốt trông nom cura chữa cháu.

-- Thầy hãy soi tằm bát cháo nóng này.

Một người hàng xóm tốt bụng, trong lúc mọi người tưu tít chữa chạy cho Tú-Vân đã chịu khó nấu một nồi cháo nóng để khi Tú-Vân tỉnh dậy

ăn cháo sẽ cho lại sức.

-- Phải đấy, thầy soi tạm một vài thìa cháo cho nó nóng bụng khoan khoái trong người ngay.

Ai nấy mỗi người nói một câu mời Tú-Vân. Thật trong lúc hoạn nạn, ta mới biết mọi người thường sẵn lòng tốt giúp ta, một khi ta đã gây được cảm tình với họ. Tú-Vân cảm động quá, đến ứa nước mắt. Thầy run run cầm lấy bát cháo ăn, nhưng vừa húp được vài thìa cháo bỗng ngã người ra phía sau, nấc lên mấy cái rồi tắt nghỉ. Tú-Vân chết một cách nhanh chóng quá, mọi người đành khoanh tay chịu, không tài nào cứu chữa nổi. Cụ già vừa rồi, đưa tay lên vuốt mắt Tú-Vân, lắc đầu chán ngán nói :

-- Khốn nạn !

Một phút yên lặng. Rồi vài tiếng chép miệng thở dài nổi lên :

-- Tội nghiệp !

-- Con người tử tế mà bạc mệnh.

-- Ai ngờ thầy tú hiền lành tử tế thế mà sớm đã mệnh vong.

Ai nấy đều thương tiếc Tú-Vân. Vài ba cụ già thương cảm quá, đưa tay lên gạt nước mắt.

..

Ba Rỗ phát tài

Đã hai ba lần, Ba Rỗ ra Thăng-Lô g tìm ông lão già điên mà không gặp. Hắn hỏi thăm mọi người nhưng tuyệt nhiên chẳng một ai biết ông lão điên đó đi đâu. Vì lâu không gặp lão già điên, Ba Rỗ vốn hay tin nhằm đoán chắc cụ đã về trời. Thế là hắn lại trở về với cái đời du thủ du thực cũ.

Độ này vợ hắn buôn bán phát tài vô kể. Xưa kia, cả ngày gánh chát vai chẳng được đồng xu nhỏ lãi, bây giờ vợ hắn mỗi ngày kiếm được dăm ba đồng bạc. Vợ hắn đặt hàng lạ, người mua xúm quanh hàng vợ hắn đông nghịt: đuổi đi cũng không được. Lại thực, không hiểu vợ hắn có bùa chiêu tài hay sao, vì các mặt hàng bán rất đắt, nhiều khi đắt gấp bội mà khách vẫn cứ lặn xả vào mua cho kỳ được.

Vợ chồng Ba Rỗ càng ngày càng làm ăn tấn tới trông thấy. Thăng Bình con Họ, xưa kia dốt nát nhất trường, học có một chữ bảy ngày không thuộc, bây giờ tự nhiên, võ trí ra, thông minh rất mực, học đâu biết đấy, nội làng không có ai theo kịp. Đã hay, muôn việc đều hay, cuối năm ấy vợ Ba Rỗ ở cử sinh ra được hai đứa con giai kháu khỉnh vô cùng. Ba Rỗ một bận đi chơi khuya về, lại bắt được 12 nén

bạc của ai đánh rơi. Hắn liền đem số tiền ấy cho vay lãi, bắt lãi thật nặng, thành thử chưa đầy một năm, với số tiền lãi hắn đã tậu được hai ngôi nhà lớn. Bây giờ Ba Rỗ nghiêm nhiên thành một phú ông, oai quyền hồng hạc, cả một vùng chẳng kiêng dè nhường bước một ai. Đôi phen nhớ lại chuyện cũ, hồi tưởng đến lão gia đên, hắn đã chẳng hối hận vì cử chỉ ngông-công tao-bạo thì chớ, lại còn vênh-vang tự đắc :

— Chà, Phật với Thánh mà làm gì, trúng thế nào được Lỗi ta !

..

PHẦN THỨ HAI

Tiệc rượu mừng

Làng Văn-giang thuộc tỉnh Bắc-ninh, một chiều mùa hạ tại nhà quạu tuần-phủ hưu trí Đỗ-thúc-Bình.

Hàng mấy trăm người đang ngồi ăn tiệc vây lấy những gậy ban dài từ trên nhà khách, dọc sang ngang, xuống vườn hoa. Họ nói cười hềnhễ vui mừng, toàn là những khách sang cả, nên tuy có vẻ ồn ào nhưng vẫn trong vòng lễ-độ. Đỗ-thúc-Bình tướng công hơn hở trong bộ quần áo mới, tuy già nhưng hãy còn vẻ quắc thước tinh anh, chào đón các tân khách một

một cách niềm nở.

Trên hai cái án sách, ngay cửa phòng khách a-liệt những vóc, nhiều đồ, những thanh gương bạc, những piao sách quý, các đồ chơi trẻ con, các đồ vàng bạc trang sức các quần áo lòe-loẹt . . . Đó là tất cả đồ mừng Công-tử Đỗ-Thiên-Trung, con Đỗ-Thúc-Bình tướng-công. Còn tiệc rượu hôm nay tức là tiệc rượu mừng Công-tử Đỗ-Thiên-Trung đầy tuổi tới Đỗ-Thiên-Trung mặt vuông chữ điền, rất là khôi ngô tuấn tú. Vầng trán cậu bé cao biều hiệu trí thông minh, môi cậu đỏ như son, và mắt cậu đen láy, có những tia sáng mỗi khi nhìn vào ai, bắt người ta phải kính phục.

Các tân-khách thấy phu-nhân ấm công-tử ra chào, ai nấy đều đáp lễ lại và không rút lời khen ngợi phu-nhân phúc đức hay sinh quý-tử.

-- Hồ-phụ sinh hồ-tử !

-- Cậu bé này ngày sau không vừa đâu !

Thấy quan Tuần hộ Lê và quan huyện hộ Trần khen như vậy, Đỗ-thúc-Bình tướng công sung sướng vô cùng.

Chà, các bác chỉ khen cháu !

. . .

Vận nhà lúc xuống

Dân chung quanh miền Giám lâu nay bàn tán rất dữ về Ba Rỗ.

— Lão già ấy vô phúc quá, lờ vợ thế nào để cho con nó sai lính đánh đòn.

-- Cái người làm tri-huyện nó đánh hay người làm tuần-phủ thế?

-- Người thứ hai ấy!

-- Khốn nạn! thế lão già ấy không làm đơn trình quan, từ bỏ đứa con ngỗ-nghịch ấy đi.

— Nhà bác nói mới dễ nghe chứ! Con lão nó quen thuộc với những người tai mặt trong triều, nó tha cho bố nó thì chớ bố nó lại dám trêu vào nó ư?

-- Tình cảnh lão ta kể cũng đáng thương!

-- Nhà lão ta xuống lắm rồi! Nhưng thằng con lão ngỗ nghịch như thế rồi cũng đến tù tội cho mà xem.

-- Cũng Trạng-nguyên người ta mà tù tội?

-- Thì ai mà chẳng phải tù tội nếu làm càn?

Những câu chuyện bàn tán phần nhiều như vậy cả. Ai cũng ái ngại cho Ba Rỗ. Mà tình cảnh Ba Rỗ kể cũng khốn khổ thật. Hắn có ba đứa con giai đều làm nên cả, vậy mà hắn chả nhờ vả được một ai. Ba ông quý tử ấy đều coi rẻ hắn, khinh mạn hắn, và ghê gớm chưa, ông con

'hứ hai, lại còn sai lính đánh hấn nữa, đuổi hấn đi không tiếp, khi hấn lại chơi.

Ôi nhục quá! khi xưa con hấn có thể đầu. Con hấn một niềm kính trọng hấn, hấn bảo sao nghe vậy, giá độ ấy mà con hấn bất hiếu như bây giờ, hấn đã vận cổ chết tươi rồi.

Bà Rõ bây giờ suốt ngày nằm như 'nhú ở trong nhà. Hấn buồn bã chán nản quá, bao nhiêu nghị lực, bao nhiêu vẻ ngang tàng thời xưa của hấn đã tiêu tán mất cả.

Sáng hôm ấy, hấn đang ngồi gục đầu trước bàn, ủ rũ than thân, bỗng một tên người nhà vào đưa cho hấn một bức thư. Bà Rõ cầm lấy bức thư vội xem qua vài dòng bỗng rú lên một tiếng

— Trời ơi! Thì ra bức thư ấy của một người quen hấn trong kinh, báo cáo hấn biết Trạng-Nguyên Dĩnh-Bính vì ăn hối-lộ bị người ta cáo giác, nay phải hạ ngục chờ ngày tam pháp tư luận tội.

Bà Rõ tuy đã từ con, nhưng nay thấy con bị tai họa như vậy, lòng nào chả chua-xót!

Hàng tỉa vừa báo tới ngày hôm trước, hôm sau lại có một bọn sai nha đến bắt vợ chồng Bà Rõ và tịch biên gia sản.

Bà Rõ đang ngờ ngác chẳng hiểu chuyện gì, một người hàng xóm liền ghé vào tai hấn nói

vài câu. Tức thì Ba Rỗ rú lên :

— Trời ơi ! Hai đứa ấy lại thông đồng với giặc ư ? ...

Chán nản quá, Ba Rỗ nằm vật xuống giường ngủ thiếp đi.

...

Phong vân gặp hội

Quang cảnh trường thi Nam-dinh sáng hôm sau náo nhiệt lạ thường. Các sĩ-ử đã sửa-soạn nghiên bút chỉ đợi hiệu trống văn bài ra, sẽ làm. Trước khi thi, họ còn thắp hương cầu khấn âm phù dương trợ, đề những tà ma khỏi báo oán.

Đỗ-thiên-Trung công-tử vốn là một tay học lực rất khá, nên coi bài thi như không. Còn các sĩ-tử khá phần nhiều căn bút ngòi yên đến hơn nửa giờ vẫn chưa viết được một chữ gì cả.

Thi xong ba kỳ, Đỗ-thiên-Trung trở về nhà trọ nằm nghe tin tức. Trước hôm yết bảng, Đỗ-thiên-Trung đi dạo chơi phong-cảnh xa, về mệt quá, nằm lả ra ngủ cho đến trưa ngày hôm sau mới trở dậy. Công-tử bỗng thấy tiếng reo hò ầm ĩ ngoài cửa, rồi một bọn lính hầu rầm rộ bước vào phòng công-tử :

— Thủ-Khoa đây rồi !

Thì ra thẳng đây tới công tử, đã đi xem bảng

cho thầy vì nó cũng biết đôi ba chữ. Vừa mới trông thấy mấy giòng chữ cầu.

—Thủ-Khoa Đỗ-thiên-Trung, Bắc-ninh!

— Cử-Nhân Bằng-Khóa, Bắc-ninh!

— Cử-Nhân Cự-Hồng, Hải-dương!

Thằng bé đã mừng quá reo lên:

— Chủ ta đỗ rồi!

Mọi người xúm lại hỏi chuyện nó, và khi biết Đỗ-thiên-Trung trọ ở đây, họ vội kéo nhau lại mừng.

Năm ấy có kỳ thi Hội, và thi Đình. Đỗ-Thiên-Trung đỗ đầu luôn hai kỳ nữa, giật giải Tam-Khôi, được đỗ Trạng-Nguyên.

Một hôm vua cho vời Trạng-Nguyên và các quan tân-khoa lại dự yến trong cung. Đương tiệc rượu ngài có bắt mỗi người làm một bài thơ. Đỗ-thiên-Trung, vừa được lệnh vua, đã làm xong ngay, xuất khẩu đọc luôn... Ai nấy đều khâm phục tài thơ công-tử, quan thượng thư Trần-Hải-Thiên vốn là một tay văn thơ giỏi cũng phải cảm phục. Vua liền truyền hạ bức tranh cổ treo trên tường xuống để Thiên-Trung đề thơ.

Nét bút Thiên-Trung như rồng bay, phượng múa, linh hoạt lạ thường. Trần - Hải - Thiên thượng-thư vừa nhác thấy bỗng giật mình. Ngài tâu vua:

— Nét bút của Trạng-Nguyên giống in như nét của nhà thi sĩ Tú-Vân nổi tiếng trước đây, thần đã dâng trình ngự lãm.

Sự trừng phạt

Ba-Rỗ bị bắt giam cùng với vợ và các con vừa đúng một tháng trời, xét ra vô tội được tha ra. Con cả hẳn phải phạt năm năm tội đồ còn hai em bị xử tử vì có đã thông đồng với giặc. Vợ Ba-Rỗ cũng như Ba-Rỗ được ân-xá.

Đi đến đâu Ba-Rỗ cũng bị mọi người dè bĩu :

— Thật là giới có mắt.

— Ác nghiệt lắm bây giờ cho thế mới đáng kiếp!

Đã mấy lần Ba-Rỗ chán nản quá, quyết một hai tự-tử cho xong đời. Khốn thay, hai lần Ba-Rỗ đâm đầu xuống ao, đều có người đến cứu, lần thứ ba hẳn tìm quăng văng treo cổ lên cành cây, chắc-chắn rằng sẽ thoát nợ đời cũng lại có người đến cứu nốt, như lời vị thần đã nói với hẳn trong giấc mơ ; Ba-Rỗ sẽ khổ-sở vô cùng muốn chết cũng không được.

Một buổi sáng Ba-Rỗ đang thất-tha thất-thần đi trên đường bỗng thấy một đoàn người ngựa đằng xa tiến lại. Hơn năm trăm kỵ-mã đi hộ vệ những chiếc kiệu hoa đi giữa, và một tốp lính hầu đi giàn hai bên, giẹp đường, thét ránh vánh lưng.

Đó là đám cưới quan Trạng-Nguyên Đỗ-Thiên-Trung lấy Công-Chúa Phương-Tri. Đức vua vì thấy Trạng-Nguyên tân khoa còn trẻ mà tài học hơn người, nên nhất định tuyền chọn làm phò-mã.

Ba-Rỗ thấy đám cưới, tiền hô hậu ủng, hùng dũng đi qua, không hiểu thế nào, cứ đứng tro-ra đó mà xem. Bị một roi tên lính giệp đường quát trúng lưng, Ba-Rỗ đau quắn người giật bằng mình, vội lùi lại phía sau. Hắn bỗng chạm phải một lão già.

— Ba Rỗ, anh nhìn thấy Tú-Vân ngồi trên kiệu rồi đấy chứ; Tú-Vân sung-sướng nhỉ:

Lão già dơ tay chỉ chiếc kiệu trên có Đỗ-Thiên-Trung ngồi. Đoạn lão khanh khách cười...

Ba-Rỗ ngoảnh lại. Hắn không hiểu lão già vừa nói gì, liền chăm chú nhìn kỹ mặt lão ta, và khẽ rì rì héng đầu, có ý bảo khá h nhắc lại câu vừa nói.

Nhưng bỗng hắn giật mình, tái xanh mặt lại, cơ hồ đứng không vững. Hắn vừa nhận ra lão già điên, lão già điên với khuôn mặt gầy gò, đôi mắt sắc, và cái dây vải nâu trên vai, lão già điên hai mươi năm về trước!

Phật đã hiện ra trước mặt hắn! Ba Rỗ hãi hùng quá, rú lên một tiếng rồi ù-té chạy.

HẾT

25th Nov 1852

Dear Sir

I have the honor

to acknowledge the receipt of your letter of the 11th inst. in relation to the above named matter. I am sorry to hear that you are not satisfied with the result of the investigation. I have been very anxious to get the matter settled as soon as possible, and I have been very careful to follow up all the leads that have been given to me. I have also been very careful to keep you informed of the progress of the investigation. I am sure that you will be satisfied with the result of the investigation.

I am, Sir, very respectfully,

Your obedient servant,

J. H. Smith

Esq.

I am, Sir, very respectfully,
Yours obedient servant,
J. H. Smith

Sách HOA MAI

(GIA Op10)

ĐÃ XUẤT BẢN

- Số 1 : Con sáo trắng của *Thụ-Hạc*
— 2 : Thăm hiềm mặt trăng của *Vũ-Tinh*
— 3 : Thăm thì thăm của *Nguyễn-v-Nghiêm*
— 4 : Chi'c vòng bạch ngọc của *Thụ-Hạc*
— 5 : Lá thư rơi của *Tô Hoài*
— 6 : Nụ cười của *Nam-Cao*
— 7 : Trần Họa-tinh của *Vũ-Tinh*
— 8 : Hoa Nương của *Thụ-Hạc*
— 9 : Phép Lạ của *Bùi-Hiền*
— 10 : Con Mèo mặt ngọc của *Nam-Cao*
— 11 : Hoa Tủy Tiên của *Thụ-Hạc*
— 12 : Con đường phúc tội của *Hoàng-Dại*

ĐANG IN

Ba người bạn

của **NAM - CAO**

Các bạn đã đọc 2 cuốn : Nụ cười và
Con mèo mặt ngọc của *Nam-Cao*, xin
chờ chờ qua cuốn này.

Chuyện xem rất cảm động